

KVALITETSTID

- brikker til en nutidig forståelse
af fritidsundervisningen

Ungdomsskoleforeningen

ung

Redaktion:

Cathrine Jane Thomas, Anna Petersen, Søren Hanmann Larsen, Mads Søndergaard Thomsen (ansv.)

Arbejdsgruppe:

Pernille Refstrup Lauridsen, Hanne Tjessem, Pernille Bülow Jespersen, Michael Christensen, Kasper Jannæs, Flemming Jørgensen

Layout: Lindhardt & Krull

Illustrationer/fotos:

Ungdomsskolerne i Aarhus, Kolding, Høje-Taastrup samt arkiv.

ISBN nummer: 87-89371-66-6

EAN 979-87-89371-66-5

Rundt om i bogen, finder du bokse med citater fra unge, som er grønne og fra voksne, som er røde. Det er bl.a. udsagn fra tidligere elever og fra politikere, som har udtalt sig om ungdomsskolens fritidsundervisning.

Citaterne er hentet fra ungdomsskoler – fx fra evalueringer, kataloger, rapporter mv.

Indhold

Lovgrundlaget	5
Forord	6
<i>Af Lars Buchholt Kristensen</i>	
Hvad kendetegner fritidsundervisning i ungdomsskolen?	9
Fire centrale kvalitetsparametre i ungdomsskolernes fritidsundervisning	10
<i>Af Pernille Refstrup Lauridsen & Hanne Tjessem</i>	
Fællesskaber	12
Faglighed	14
Unge engagement	17
Interaktion med det omgivende samfund	18
Fritid – tidsspilde, tidsfordriv eller et unikt udviklingsrum?	21
<i>Af Toke Agerschou</i>	
Matematik og Fysik Masterclass	29
<i>Af Stine Pedersen</i>	
Brandkadet i Ungdomsskolen Kolding	33
<i>Af Michael Christensen</i>	
Fritidsundervisningen i tal	36
Stærkt fællesskab rundt symaskinerne	39
<i>Af Mie Greve og Hanne Tjessem</i>	
Sammen bliver vi stærkere - Træneruddannelse i København	43
<i>Af Signe Hare Olsen</i>	
Vidste du, at i fritidsundervisning	47

"Hver eneste krone, man bruger på ungdomsskolen - i dag og i fremtiden - er en god investering."

MICHAEL ZIEGLER, BORGMESTER

Lovgrundlaget

Formålsparagraffen:

§ 1 Ungdomsskolen skal give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber, give dem forståelse af og dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold samt udvikle deres interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund.

Skal-opgave:

§ 3 Ungdomsskoletilbuddet skal omfatte:

- 1) Almen undervisning.
- 2) Prøveforberedende undervisning.
- 3) Specialundervisning.
- 4) Undervisning særligt tilrettelagt for unge indvandrere i dansk sprog og danske samfundsforhold.

"Det er okay hvis man kommer til at sige noget forkert, fordi så får man bare hjælp."

Forord

AF LARS BUCHHOLT KRISTENSEN

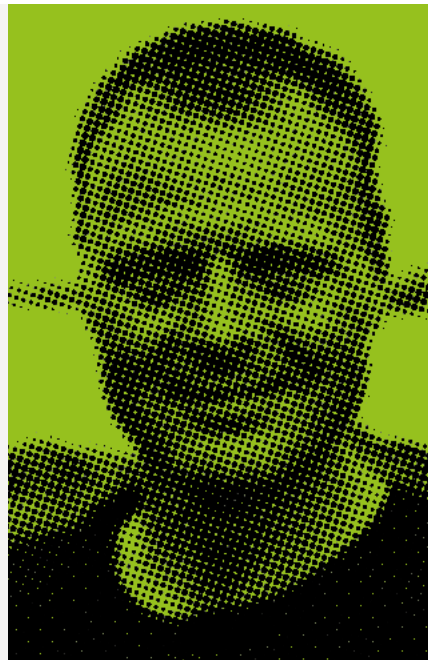
Formand for bestyrelsen, Ungdomsskoleforeningen

Fritidsundervisningen er ungdomsskolernes DNA – det er den fællesnævner, som alle ungdomsskoler varetager. Det er det, vi er kendt for i den brede offentlighed: Næsten alle danskere har selv, eller kender nogen, der gik til fritidsundervisning i teenageårene. Det var f.eks. porcelænsmalning, maskinskrivning eller selvforsvar. For nutidige unge er det nok nærmere koreansk Manga-dans, e-sport eller science.

Således udgør fritidsundervisningen også en legitimation af alle skoleformens mere eller mindre specielle tilbud til unge med forskellige udfordringer – her er en mangfoldig normalitet at integrere ind i.

Her er undervisningen og læring lyststyret – ikke pensumstyret! Det betyder i praksis, at de unge har stor indflydelse på undervisningens indhold, form og mål. Dette gør fritidsundervisningen til også at være en demokratisk øvebane for deltagerne – ganske som der står i ungdomsskolens formålsparagraf.

Området har måske været lidt overset i en årrække og præget af en driftstilgang. Det er i hvert fald den erkendelse, der har fået Ungdomsskoleforeningens bestyrelse, i samråd med medlemsskolerne, til at erklære fritidsundervisningen til fokusområde i 2019.

Et af resultaterne heraf er nærværende hæfte, der samler forskellige brikker til en ny forståelse af fritidsundervisningen gennem artikler, praksiseksempler og ikke mindst formuleringen af fire centrale kvalitetsparametre i fritidsundervisningen, som ungdomsskoler kan lade sig inspirere af. Kvalitetsparametrene er udviklet af en arbejdsgruppe af ungdomsskolepraktikere og trykprøvet i ungdomsskolernes netværk for almenundervisning.

Vi har valgt at benytte termen fritidsundervisning fremfor det mere traditionelle almenundervisning for netop at understrege det frivillige element i de unges deltagelse. Vi har valgt, at hæftet omhandler den undervisning, som unge af egen fri vilje opsøger og bruger deres fritid på og som de let kan fravælge igen, hvis kvaliteten ikke står mål med forventningerne. Vi anerkender, at i praksis er der overlap og tætte synergier med f.eks. ungdomsskoleklubområdet og valgfag i fritiden, men fokus her er netop på undervisning i unges fritid.

Tak til alle, der har bidraget: Lige fra 44 medarbejdere fra 29 forskellige medlemsskoler, der deltog i forårets inspirationsdag og dermed var med til at sætte retning for arbejdet; til bidrag fra eksterne forfattere og ikke mindst en særlig tak til arbejdsgruppen for deres indsats over året.

"Jeg var rigtig genert i starten, altså sådan virkelig genert, for jeg kendte kun én i forvejen og kun en lille smule. Men så var det sådan, at vi fandt sammen ved at tale lidt mere sammen og være i gruppe sammen til dans og så begyndte vi at danse og fandt ud at, at vi havde fælles interesser og sådan og så gik det bare. Nu er jeg slet ikke genert, nu er jeg bare sådan totalt hype og 'eeeeey, hvordan går det? Før i tiden var jeg på en skole, som jeg blev mobbet ud af, og det gjorde at jeg blev genert, men når jeg er her på ungdomsskolen, så føler jeg mig fri eller hvad man kan sige."

Hvad kendetegner fritidsundervisning i ungdomsskolen?

Deltagere fra forskellige ungdomsskoler rundt om i hele landet deltog i en inspirationsdag om fritidsundervisning i foråret 2019. Dagens drøftelser og sparring blev bl.a. afsat til formuleringerne af pjecens fire kvalitetsparametre og til nedenstående opsamling med centrale kendetegn for fritidsundervisning.

- Unge kommer frivilligt og mødes uden formelle krav
- Undervisningen foregår i et spændingsfelt mellem uformel, ikke-formel og formel læring*
- Der er tid til fordybelse og plads til udvikling i eget tempo
- Unge deltager i fællesskaber, hvor der både dannes betydningsfulde relationer til voksne og andre unge
- Unge udvikler identitet, selvværd og mestring på mange niveauer
- Motivation og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber skabes gennem deltagelse
- Unge møder autentiske voksne i form af kunstnere, håndværkere, musikere, iværksættere og andre ildsjæle, som fungerer som rollemodeller
- Unge får deres eget rum for skabelse, hvor de involveres og får indflydelse på indhold, form og aktiviteter
- Vejvisning, inspiration og brobygning til voksenlivet gennem demokratisk dannende aktiviteter
- Forebyggelse og minimering af unges kriminelle adfærd og udsathed understøttes
- Udligning af forskelle i mødet, hvor unge samles på tværs af forudsætninger og baggrunde og erfarer mangfoldighed og rummelighed i nye sammenhænge og relationer
- Aktiviteter har ofte tværgående, tværsektorielle og tværfaglige elementer

*Det uformelle er den læring, der sker ubevidst og implicit i alle sociale praksisfællesskaber. Den ikke-formelle er den tilsigtede læring, der sker i planlagte aktiviteter, men som ikke vurderes formelt. Den formelle læring er den tilsigtede læring, der vurderes formelt ud fra formålsparagraffer og bekendtgørelser.

Kilde: Udsagnene er uddrag og sammenskriv fra en inspirationsdag (2019) med medarbejdere fra ungdomsskoler fra hele landet.

Fire centrale kvalitetsparametre i ungdomsskolernes fritidsundervisning

AF PERNILLE REFSTRUP LAURIDSEN & HANNE TJESSEM

Ungdomsskolen blev vedtaget ved lov i 1942, hvor formålet var at uddanne ungdommen og give gode og meningsfulde fritidstilbud. Meget er ændret siden da, men fundamentet står stadig dybt plantet i demokratiet, frivilligheden, troen på det hele menneske og den meningsfulde fritid. Det er ifølge *Lov om Ungdomsskoler* en kommunal forpligtelse, at unge mellem 14 og 18 år får mulighed for at dygtiggøre sig i forskellige almene fag som supplement til grundskolens undervisning. I loven betegnes dette "almenundervisning", mens det i daglig tale efterhånden oftest kaldes "fritidsundervisning". Vi har i denne publikation valgt

at bruge begrebet "fritidsundervisning", for at understrege, at vi taler om undervisning, der foregår i de unges fritid og som bygger på de unges frivillige deltagelse. Fritidsundervisningens DNA strømmer dog også gennem de forskellige skoletidstilbud, ungdomsskolerne også står for, som f.eks. heltidsundervisning, åben skole, valgfag osv.

Alle landets ungdomsskoler er medlemmer af Ungdomsskoleforeningen, der har landsmødet som øverste myndighed. En af konklusionerne fra landsmødet i 2018 var et behov for, og et ønske om, at styrke fokus på fritidsundervisningen. Den er til en vis grad blevet nedprioriteret i en tid, hvor ungdomsskoleformen i kraft af dens fleksibilitet, løser stadig flere forskelligartede opgaver på kommunernes ungeområde. Der blev udtrykt behov for at definere og synliggøre fritidsundervisningens værdi og kvalitet, dels for at tydeliggøre dette for omverden, og dels for selv at kunne styrke og udvikle den i rigtig retning, og stadig lade den inspirere de andre dele af skoleformen.

Via en involverende proces, der inkluderede bestyrelsen, en åben inspirationsdag, en arbejdsgruppe af ildsjæle og et netværksmøde, er der nu halvandet år senere defineret fire parametre, som fritidsundervisningens samlede kvalitet og værdi påvirkes af. Disse fire kvalitetsparametre er gensidigt afhængige af hinanden, for at udgøre det særlige ved ungdomsskolernes fritidsundervisning.

Denne publikation, og processen forud for udgivelsen, er første skridt i retning af en definition, synliggørelse, udvikling og styrkelse af ungdomsskolernes fritidsundervisning. Den er skrevet med henblik på at tydeliggøre overfor omverdenen, f.eks. beslutningstagere på nationalt og kommunalt niveau, hvad fritidsundervisningen er og kan. Det videre arbejde vil handle om at udvikle evaluerings- og udviklingsredskaber til internt brug i ungdomsskolerne.

Fællesskaber

Fritidsundervisningen bidrager til opfyldelsen af Ungdomsskolelovens formålsparagraf: "(...) *bidrage til at give deres tilværelse forøget indhold (...)*".

Fritidsundervisningen består af flere forskellige fællesskaber, som kan variere i størrelse, varighed, styrke og sammensætning. Fællesskaberne dannes på tværs af de skel, der findes i de unges liv i forvejen, hvilket bidrager både til sammenhængskraften i samfundet og til at de unge får et anderledes perspektiv på det kendte. De unge indtræder i nye fællesskaber med mulighed for at få en frisk start og danne nye venskaber. Fællesskaberne kan også rumme unge med forskellige socioøkonomiske, personlige eller faglige udfordringer. Fællesskaberne faciliteres gennem fællesskabende pædagogisk praksis fra undervisers side.

Fritidsundervisningen tilstræber gennem et varieret udbud at ramme en bred gruppe unge på tværs af fx etnicitet, alder, lokalområder og socialøkonomiske forhold.

Unikt for fritidsundervisningen er desuden, at vi fleksibelt kan imødekomme spontant opståede interesser og facilitere et lokalt fællesskab omkring dem. Fx helt smalle tilbud, der danner fællesskaber for unge, der ikke i deres vante cirkler møder andre med samme interesser som dem selv.

Eksempler på, hvordan kvaliteten i fællesskaber kommer til udtryk:

- Unge kan komme alene uden at kende andre i forvejen og stadig føle sig som en del af fællesskabet.
- De unge er tilstrækkeligt trygge til at turde at deltage aktivt uden frygt for at fejle.
- De unge engagerer sig i ungdomsskolens fritidsrelaterede aktiviteter udover selve undervisningen.
- De unge har mulighed for at indgå i nichefællesskaber som de ikke kan finde andre steder.

"Vi er virkelig afhængige af hinanden her på musicalholdet, alle har en rolle og alle er lige vigtige. Det betyder også, at alder ingen betydning har her, selv om vi er mange forskellige aldre på holdet. Vi kan alle fjerne sammen."

"I skolen har man måske en eller anden speciel rolle, som man ikke kan lide eller bare noget, hvor man tænker "nu er jeg den her person i klassen", men når jeg er på ungdomsskolen, er der ikke nogen, der kender mig, så det er en helt ny start, hvor man kan starte på ny med at introducere sig for folk."

Faglighed

Fritidsundervisningen bidrager til Ungdomsskolelovens formålsparagraf: "(...) give unge mulighed for at fæstne og uddybe deres kundskaber (...)".

Fritidsundervisningens aktiviteter er fagfagligt funderet og har læring som en konstant bestanddel. Det primære fokus er på den faglige, teoretiske og praktiske læring af færdigheder. Der er tale om strukturerede forløb, hvor de unge får mulighed for at afprøve deres evner, samt fordybe og dygtiggøre sig indenfor et afgrænset emneområde. I fritidsundervisningen opnås konkrete kompetencer via learning by doing.

I fritidsundervisningen har vi frit lærervalg og ingen formelle krav til uddannelse eller erfaring. Ledelsen af fritidsundervisningen har dog klare krav og forventninger til underviserne. Det er vigtigere, at underviserne har en autentisk fagfaglighed og praksiserfaring indenfor sit felt, end at de har undervisningserfaring. Underviseren forventes at have opdaterede faglige kompetencer og specifik viden om sit fag, som vedkommende inddrager i undervisningen. Udover de faglige kvalifikationer, ansættes underviserne på deres kompetencer til at være rollemodeller og kunne facilitere social og personlig udvikling. Endelig har underviserne udstrakt frihed og fleksibilitet i udvælgelsen af indhold og metode, så længe de inddrager de unges ønsker og behov i planlægningen af undervisningen.

Eksempler på, hvordan kvaliteten i fagligheden kommer til udtryk:

- De unge oplever at der er fokus på at forstå fremfor at bestå.
- De unge får tid til fordybelse i egne interesseområder.
- De unge har efter egen opfattelse en faglig progression, uanset hvilket niveau, de startede på.
- De unge opfatter undervisningen som meningsfuld og relevant.
- De unge bliver mødt og anerkendt uanset deres faglige niveau.
- De unge er medskabere af deres undervisning.

"Jeg har fået mere forstand på en knallerts dele og på forskelligt værktøj. René og Peter er rigtig dygtige til deres fag og til at lære fra sig. Jeg er kommet til at lære de andre på holdet at kende, og vi har nogle hyggelige pauser."

"Det at gå til spiludvikling vil sige at lære at lave spil med et programmeringsprogram. Vi får rigtig meget frihed til selv at bestemme, hvad vi vil lave, og så får vi hjælp til at lave det af vores underviser. Det er mit tredje år, og det sociale er en af årsagerne til, at jeg stadig kommer her."

"Jeg laver ting, jeg er interesseret i sammen med andre, som også er interesserede i det."

Unges engagement

Fritidsundervisningen bidrager til opfyldelsen af Ungdomsskolelovens formålsparagraf: "(...) udvikle [de unges] interesse for og evne til aktiv medvirken i et demokratisk samfund."

Fritidsundervisningen skiller sig ud som et særligt undervisningstilbud, idet den forudsætter at de unge aktivt vælger at bruge deres fritid på denne.

Gennem ungeinvolvering faciliteres de unges eget rum og skabelse, hvori de får medbestemmelse og indflydelse på både indhold, form og aktiviteter. Fritidsundervisningen baner vejen for de unges videre engagement udenfor ungdomsskolens rammer.

Den demokratiske involvering af de unge sker på flere niveauer lige fra indflydelse på fritidsundervisningens udbud og medbestemmelse vedrørende undervisningens form og indhold til ungdomsskoleråd og bestyrelsesposter, hvorfor fritidsundervisningen fungerer som en tryk og overkommelig træningsbane i den demokratiske dannelse.

Eksempler på, hvordan de unges engagement kommer til udtryk:

- De unge kommer af egen fri vilje.
- De unge er med til at forme undervisningen.
- De unge involverer sig aktivt og tager medansvar, også udover deres undervisning

"Jeg har gået til strategispil og parkour. Det har været fedt at møde andre unge med samme interesser som mig selv. Til efteråret tænker jeg at melde mig til musical, fordi det ser meget hyggeligt ud."

Interaktion med det omgivende samfund

Fritidsundervisningen bidrager til opfyldelsen af Ungdomsskolelovens formålparagraf: "(...) give [de unge] forståelse af og dygtiggøre dem til samfundslivet (...)".

Fritidsundervisningen er en del af den kommunale vifte af tilbud og indgår i relevante samarbejder med andre aktører, offentlige som private, lokale som nationale. Samarbejdet opstår både ved at fritidsundervisningens ledelse og medarbejdere er opsøgende og ved at andre ser fritidsundervisningen som en relevant og givtig samarbejdspartner.

Undervisningen har en iboende fleksibilitet hvori den kan imødekomme de lokale behov og ønsker. Desuden kan den bidrage til brobygning og hjælpe unge med deres mentale mobilitet.

Eksempler på, hvordan interaktionen med det omgivende samfund kommer til udtryk:

- De unge arbejder udenfor klasserummet med autentiske og relevante emner, hvor de møder fagligheden i virkeligheden.
- De unge har fritidsundervisningen som afsæt til aktiv deltagelse i lokalsamfundet.
- De unge får afklaring gennem brobygning til både fremtidigt fritidsliv, uddannelse og arbejdsliv.

"Jeg lærer noget, som jeg kan bruge videre i mit liv."

"Jeg tror, at det var tiden på ungdomsskolen, der gjorde, at jeg fandt ud af, hvad jeg ville. Det var jo især elektronik, der interesserede mig, og som jeg gik til i flere sæsoner. Brikkerne faldt på plads. Jeg ville være civilingeniør med speciale i elektronik, og det blev jeg."

MICHAEL ZIEGLER, BORGMESTER

"Ungdomsskolen var ikke bare en skole. Den var tryghed, det var voksne, der samlede os, talte med os om alt, som lagde mærke til, hvis vi var kede af det. De tog nærmest en forælderrolle på sig. Jeg føler virkelig, at de ændrede vores liv. De var så fantastiske."

"Jeg er blevet bedre til at koncentrere mig om en opgave og gøre tingene færdigt."

Fritid – tidsspilde, tidsfordriv eller et unikt udviklingsrum?

AF TOKE AGERSCHOU

Rådgiver, PA, facilitator, socialpædagog

Fritiden er og har været under pres. Tendensen til skemalægning af de unges tid er stærk. Der er dog spændinger i debatten, som trækker i forskellige retninger. Skolereformens lange skoledage er omdiskuterede. Idealet om, at den stramme lige, ensrettede vej gennem uddannelsessystemet uden svinkeærinder, begynder at blive sat på hold.

Bag ved den stramme rammestyring og tidsstrukturering er der en underliggende forståelse af, at fritid i virkeligheden er spild af tid og unyttig. Fritid fører ikke rigtigt til noget. En luksus, der kan skæres i, når de kommunale budgetter skal nå sammen, for ungdomsskole og fritids-/ungdomsklub er lidt unødvendige. På ungdomsskole- og klubområdet bliver det snublende nærliggende at definere sin legitimitet i en modstilling til skole/uddannelseslivet. At de unge skal slippe fri af det hårde, fast tilrettelagte liv. De skal have et helle, hvor der ingen krav stilles eller lignende formuleringer. Området er bagud på point fra starten. Den "virkelige" læring sker i skole/uddannelsessystemet.

Kan fritid med tilhørende aktiviteter forstås helt anderledes? Som et helt nødvendigt lærings- og udviklingsrum?

Ungdomsskolernes og fritids-/ungdomsklubbernes aktiviteter unikke karakter

Fritid- og ungdomsskoleaktivitet (i bred forstand) og skole/uddannelse er to komplementære udviklingsrum, som er hinandens forudsætning, betinger hinanden og er gensidigt afhængige af hinanden (Larsen, 2015).

Skole/uddannelseskonteksten er alt andet lige *pensumstyret* og indenfor den ramme, er der i årtier og i hvert fald i ét århundrede udviklet mangfoldige didaktiske metoder for at de unge kan nå i mål med fagenes udefra- og fremmedsatte fastlagte mål. Fagenes logik og teori skal tilegnes. Lærerens position er at guide den enkelte elev/studerende til at udløse sit potentiale. Klassefællesskabet er det sociale fundament, men eleverne er sat sammen.

På ungdomsskole- og klubområdet tager det sig anderledes ud. Her fastsættes "pensum" af de unge selv i en *direkte dialog* mellem de voksne og de(n) unge. Udgangspunktet for det pædagogiske arbejde er de unges optagetheder, som omsættes til og realiseres i konkret aktivitet. Mulighederne på området er uendelige for at teste sine talenter sammen med andre.

Aktiviteterne vælges suverænt efter to toneangivende parametre: Kammerater og interesser med kammeratskabsgruppen som udslagsgivende for valg. Tydeligst ses livet og aktiviteterne i kammeratskabsgruppen som altafgørende fra de spirende ungdomsår i 12-13 årsalderen, mens det skifter karakter henover ungdomstiden, hvor fælles interesser, livsstil/valg og værdier i stigende grad bliver determinerende for valget af venner og deltagelse i fællesskaber.

Det er kernepunkterne i forskellen på de to kontekster skole/uddannelse – og fritid: Den unge vælger selv sit "pensum", sine kammerater og den medarbejder, som i højeste grad kan bidrage til at realisere gøremål og optagetheder til virkelige reale afprøvninger. Ikke til en fjern anvendelse senere i livet men lige nu i real life – real time. Hvis ikke medarbejderen på klub- og ungdomsskoleområdet rammer ind i deres optagetheder og opnår en position som support, er der afregning ved kasse 1: De går eller holder op.

Lærer de så ikke noget i fritiden? Et godt begreb: Metalæring

Det, vi virkelig skal have fat i, er den "skjulte" læreplan i fritids- og ungdomsskoleaktivitet: Metalæring. Det vil sige, at når vi foretager os noget, lærer vi alt muligt andet end de konkrete færdigheder, der hører til den udadvendte – tekniske - del af en aktivitet.

Lad os tage en gammel kending: Elementer fra drama. Det kunne være alt muligt andet: E-sport, showdans, dronflyvning, rap, bands mv.

Drama har den unikke kvalitet, at alle kan få en plads og en nødvendig opgave. Og jo bedre den enkelte løser sin del af den samlede opgave, jo bedre bliver det samlede resultat. Derfor er der en fælles, indre interesse i gruppen, at alle performer bedst muligt. Den enkeltes

opgave i det samlede set-up har en stor uundværlighedsfaktor. Vedholden, gentagen træning, kropsbevidsthed for spillerne - timing, teknisk nysgerrighed og kreative løsninger for back stages lejrer sig hos enkelte som færdigheder og arbejdsformer, som i et dannelses- og uddannelsesperspektiv er særdeles livgivende og nyttige, selv om den unge ikke er med på dramahold af den grund. Hvis uddannelsen går i en teknisk retning, vil den unge have øje for andres bidrag med sig, se nødvendigheden af egen indsats - og vide at der skal arbejdes igennem - tidligt og sent for at nå et resultat. Koncentration og fokusering kommer også med. Tekniske kreative løsninger er heller ikke at kimse ad.

Hvor er så den komplementære mulighed mellem skole/uddannelse og ungdomsskole /klubaktivitet? I tilfældet med drama er det f.eks. anatomi, dansk, natur og teknik. Den kontante pensumstyrede læring kan bringes ind som et aktiv - integreret i fritiden - og i for den unge dybt alvorlige aktivitet. Begge grundlæggende aktivitetsstrukturer bliver hinandens forudsætninger for at nærme sig den absolutte udvikling af den enkeltes potentiale. Fritids- og ungdomsskoleaktivitet har således en selvstændig værdi mens det står på - og samtidigt et livslangt og måske skelsættende perspektiv.

Hvad betyder det så for den operationelle pædagogiske praksis?

Udgangspunktet er det de unge er "hooked" på - deres optagetheder og gøremål - ikke blot den enkeltes men kammeratskabsgruppen som helhed. Det skal der dvæles ved fra ledere og medarbejdernes side, så ungdomsskole/-klubaktivitet ikke blot er én af valgmulighederne i rækken af de mangfoldige tilbud, de unge kan hoppe om bord i - og forlade ligeså hurtigt igen. Denne dvælen via samtaler og samvær med de unge kan let overses som en forudsætning for deltagelse. En anvendelige tilgang er KVAS og KVAS-VITAL (kvalificeret selvbestemmelse) som samtalemodel med særlig vægt på "mening" - "tilhør" - "fællesskab" og "refleksion/sprogliggørelse" af optagethederne (Se Elin Poulsens appetitvækker i STÅBI'en).

Det er det ene. Det andet er omsætningen af optagetheder i aktivitet, hvor medarbejderne analyserer den enkeltes position, status og potentiale for udvikling i det indre liv i aktiviteten sammen med kammeraterne og for løsning af sin del af i de nødvendige opgaver, som aktiviteten indeholder. Begrebet NUZO (Nærmeste UdviklingsZOne) er et godt begreb at bruge her. Populært sagt er princippet, at du ved at få stillet opgaver, der er kræver mere af dig end du umiddelbart kan, udvikler du dig. I og med du løser en mere krævende opgave med hjælp fra en mere kapabel kammerat eller medarbejder, får du lyst til at gå videre til stadig sværere opgaver. Verden åbner sig ved at erobre den bid for bid.

Med det bliver den "skjulte" læreplan produktiv og bevidst, som guideline for aktivitetens tilrettelæggelse og afvikling.

Samtidig er den nøglen til dokumentation af den dybere mening med galskaben, når vi bruger offentlige midler til "fritid".

Så hvad er svaret på spørgsmålet: Er fritid tidsspilde, tidsfordriv eller et unik udviklingsrum? Et rungende JA til spørgsmålet om et unikt udviklingsrum.

Men det stiller krav til ledere og medarbejdere på mindst 4 områder:

- Ungeinddragelse i "pensum" fastlæggelse fra start til slut
- Brug tid på at være nysgerrig på de unges mere dybere optagetheder – også de store spørgsmål, der kan testes i aktivitet: Livsstil, værdier, ansvar og loyalitet
- Analyser aktivitetens "skjulte" læreplan – og del det aktivt hen ad vejen med den unge
- Kommuniker dybden i ungdomsskole og fritidsaktivitet – ikke bare forsiden

"Jeg er bange for at sige noget i skolen, for jeg er bange for at sige noget forkert, og så lader jeg hellere være. Jeg tør mere her, og jeg tør godt række hånden op og sige noget, for det gør ikke noget, hvis det er forkert."

"Jeg var en af dem, der havde det svært i folkeskolen og især i fysik og kemi, var jeg helt blank. Så jeg meldte mig til det hold på ungdomsskolen, hvor jeg oplevede en noget anderledes undervisning end den, jeg var vant til. Der var ikke noget pres, men derimod plads til, at vi ikke fattede noget og tid til, at vi langsomt begyndte at tage det ind. Det blev sjovt at lære, og jeg endte med at få et 10-tal til eksamen."

Er du nysgerrig: Se mere

Agerschou og Pedersen: Frontklubprojektet: Mellem 10 og 14.

Publikationen kan rekvireres som pdf ved at skrive til staabi@tokeagerschou.dk

Larsen, Jesper: Fritid – Den nye elev i klassen. Ungdomsringen 2015.

Video fra bogen: Kammeratskabsgruppen:

https://www.youtube.com/watch?v=mNAh_2Gw97k

Tættere på NUZO – Nærmeste UdviklingsZone gives der et overblik her

<https://paedagogik.systime.dk/index.php?id=239>

Og nærmere om indholdet af NUZO her, dog fra artikel om børn og sprog, men en fin introduktion. <https://www.leksikon.org/art.php?n=4804>

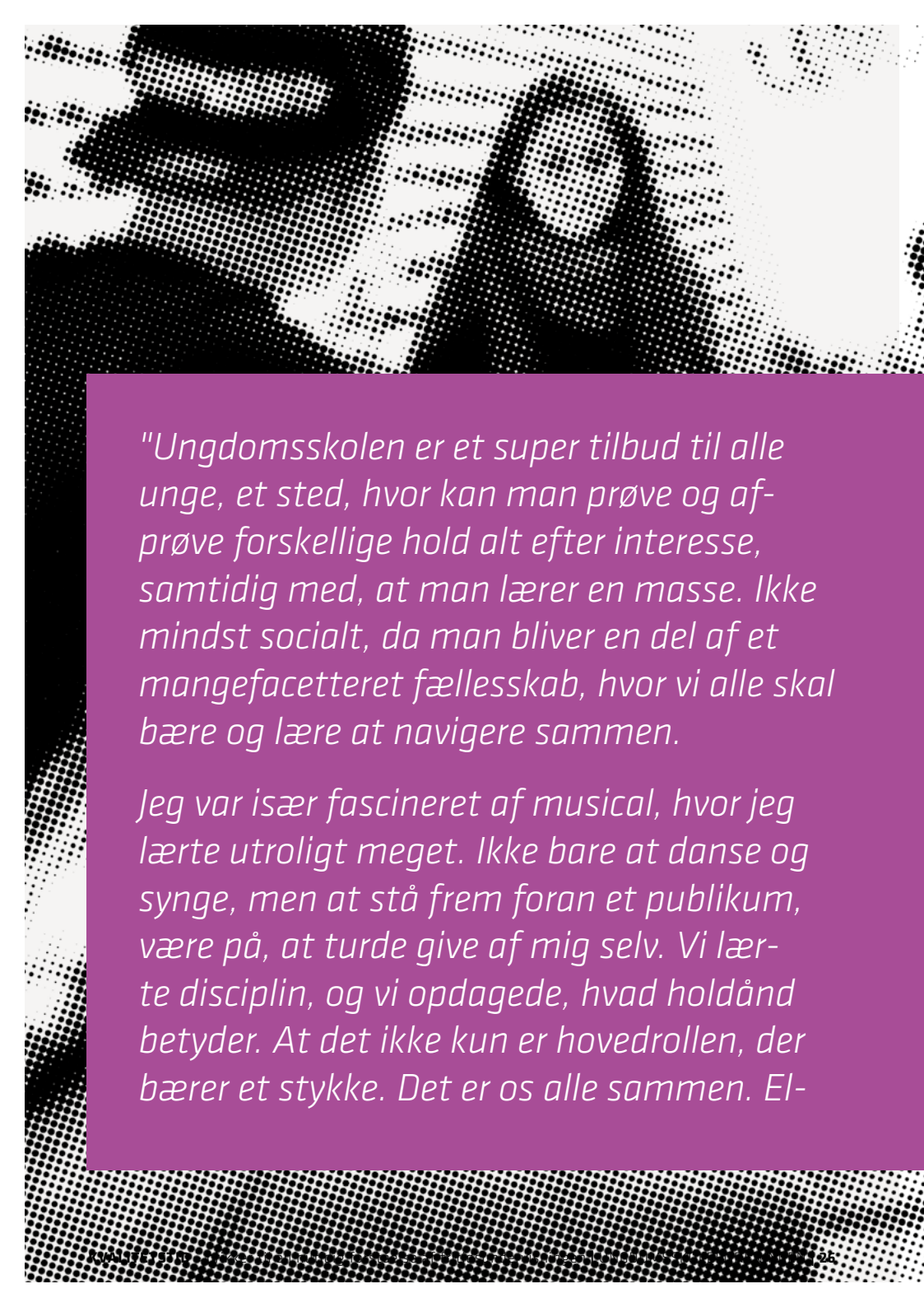
Fritids- og ungdomsskolepædagogikkens STÅBI

Artiklen her er en redigeret udgave fra *Fritids- og Ungdomspædagogikken STÅBI* (at stå én bi – at bistå én). STÅBI'en er en e-publikation med kompakte artikler til hjælp, træning og inspiration til gedigen praksis. Artikler offentliggøres mindst én gang om måneden af skiftende skribenter med viden, erfaringer og engagement i området.

Lidt om konceptet, skribenter og redaktion på:

<https://www.tokeagerschou.dk/staabi>, hvor de seneste to måneders artikler ligger.

Hvis du vil have sendt STÅBI'ens artikler direkte til din indbakke, så skriv til: staabi@tokeagerschou.dk

"Ungdomsskolen er et super tilbud til alle unge, et sted, hvor kan man prøve og afprøve forskellige hold alt efter interesse, samtidig med, at man lærer en masse. Ikke mindst socialt, da man bliver en del af et mangefacetteret fællesskab, hvor vi alle skal bære og lære at navigere sammen.

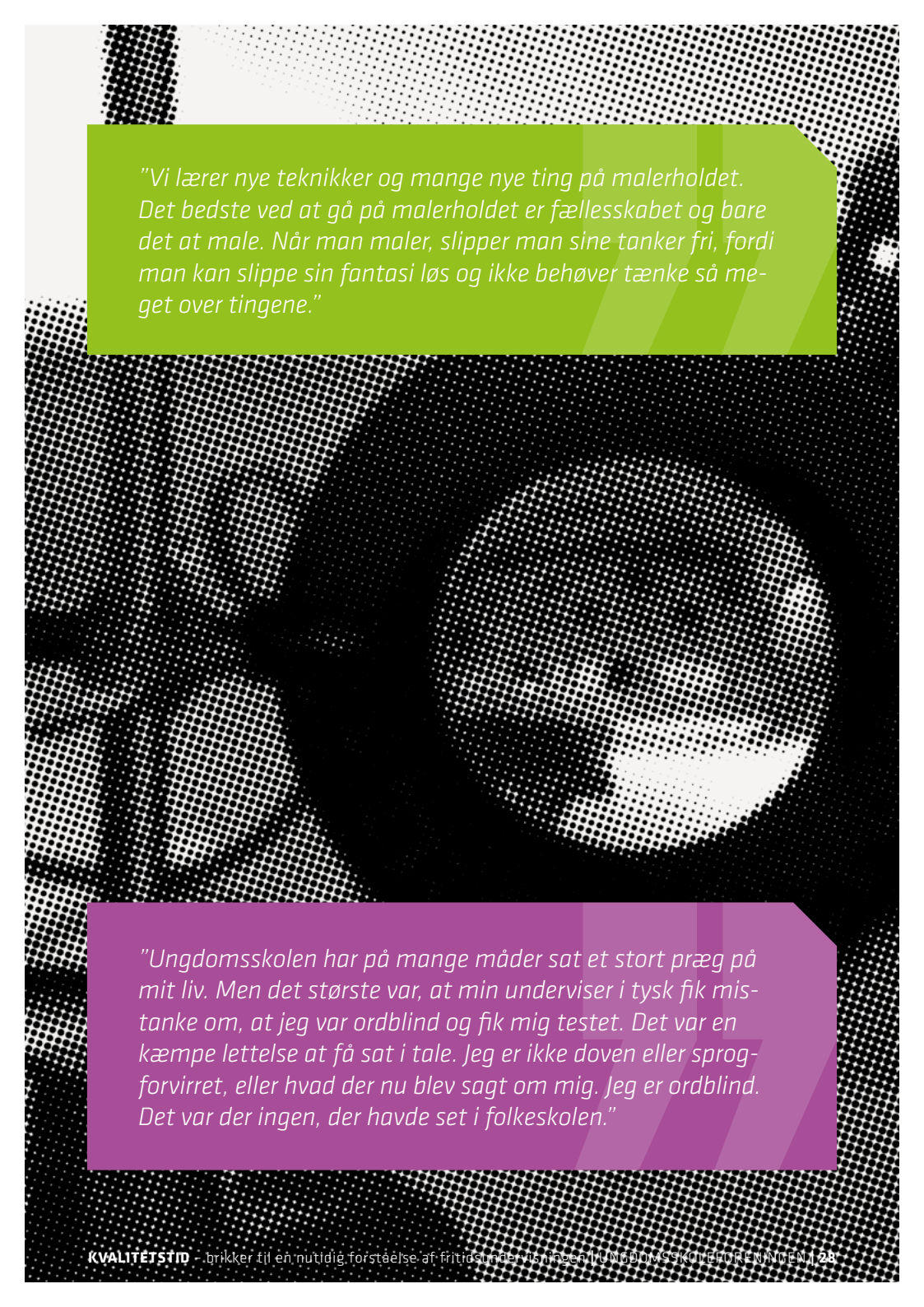
Jeg var især fascineret af musical, hvor jeg lærte utroligt meget. Ikke bare at danse og synge, men at stå frem foran et publikum, være på, at turde give af mig selv. Vi lærte disciplin, og vi opdagede, hvad holdånd betyder. At det ikke kun er hovedrollen, der bærer et stykke. Det er os alle sammen. El-

lers fungerer det ikke. Og i dag kan jeg jo også se, at jeg bruger meget af det, jeg lærte, i mit arbejdsliv, ikke mindst det politiske.

De voksne var også utroligt engagerede, nærværende og omsorgsfulde, og de mødte os i øjenhøjde, så undervisningen blev mere vejledning end belæring. De blev faktisk en slags reserveforældre. Det var fantastisk og skønt at kunne tilbringe sin fritid i de rammer. Vi var grædefærdige, da vi nåede det 18. år og ikke kunne være med mere."

**MERETE SCHEELSBECK, BYRÅDSPOLITIKER.
HUN HAR VÆRET BÅDE ELEVREPRÆSENTANT OG POLITISK
REPRÆSENTANT I UNGDOMSSKOLENS BESTYRELSE.**

"Vi lærer nye teknikker og mange nye ting på malerholdet. Det bedste ved at gå på malerholdet er fællesskabet og bare det at male. Når man maler, slipper man sine tanker fri, fordi man kan slippe sin fantasi løs og ikke behøver tænke så meget over tingene."

"Ungdomsskolen har på mange måder sat et stort præg på mit liv. Men det største var, at min underviser i tysk fik mistanke om, at jeg var ordblind og fik mig testet. Det var en kæmpe lettelse at få sat i tale. Jeg er ikke doven eller sprogforvirret, eller hvad der nu blev sagt om mig. Jeg er ordblind. Det var der ingen, der havde set i folkeskolen."

Matematik og Fysik Masterclass

AF STINE PEDERSEN

Kommunikationsmedarbejder, UngiAarhus

X er lig med a gange b divideret med a plus b. Det er sådan set emnet for dagens undervisning på ungdomsskoleholdet i Matematik og Fysik Masterclass i UngiAarhus.

- Formlen hedder også 'Linsemagerens Formel', og den bruges blandt andet, når man fremstiller brilleglas, forklarer den ene af holdets to undervisere, Jesper Nymann Madsen, der til daglig er lektor på Århus Statsgymnasium.

Det er også på gymnasiet, at undervisningen her foregår, men holdet er tit på tur til for eksempel Aarhus Universitet, Aros og Ole Rømer Observatoriet for at høre foredrag med forskere eller opleve, hvordan både matematik og fysik er en stor del af vores hverdag.

Efter gennemgangen af Linsemagerens Formel går eleverne i gang med selv at teste forskellige linsers brændpunkter. To af eleverne er Mikkel og Marius, der til daglig går i 8. klasse på Engdalskolen. De synes begge, det er spændende at "nørde" med naturvidenskab.

- Jeg kan godt lide at finde løsninger på problemer. For eksempel ved at løse ligninger som den, vi har lært i dag, forklarer Marius, mens Mikkels yndlingsbeskæftigelse på matematik- og fysikholdet er at være til foredrag om rumforskning.

Et andet sted i fysiklokalet er tre piger fra henholdsvis 7. og 8. klasse på Vorrevangskolen ved at sende lys igennem den udleverede linse for derefter at måle sig frem til dens brændpunkt. Alle tre har tilmeldt sig holdet for at blive bedre til de to fag.

- Jeg kan bedst lide selve matematikken, fordi jeg lærer noget her, som jeg ikke gør henne i skolen, siger Mukeethaa.

- Og jeg synes, det er sjovt at mødes med andre unge fra andre steder i byen for at lave forsøg, mener Yasemin, mens det for Igran er en del af hendes fremtidsdrøm at være med her:

- Jeg har altid gerne villet være læge, og jeg interesserer mig meget for naturvidenskab, siger hun.

Selve teorien i Matematik og Fysik Masterclass'en er lidt højere end niveauet i folkeskolen, og de praktiske forsøg og øvelser ligger på gymnasieniveau. De unge kommer fra mere end 10 forskellige folkeskoler i Aarhus for at deltage på holdet i deres fritid.

"Man får "frie tøjler", man bestemmer også lidt selv, hvad man laver."

- Her får de unge mulighed for på tværs af byen at møde andre unge der interesserer sig for samme felt. Undervisningen i ungdomsskoleregi kan med de friere rammer stimulere de unge fagligt på en anden måde end i folkeskolen, siger ungdomsskolekoordinator Niels Rønde.
- Vi har brug for folk med kompetencer ud i det naturfaglige, og når de unge får muligheden for at tilvælge undervisning på et endnu højere niveau i deres fritid, skaber vi en meget vigtig øvebane for dem, hvor de kan udforske og dygtiggøre sig yderligere. Det kommer både de unge og samfundet til gavn.

"For mig var ungdomsskolen en gave, også fordi alle tilbudene er gratis. Vi havde nemlig ikke mulighed at betale for alle mine forskellige fritidsinteresser, men her kunne jeg pludselig vælge mellem utroligt mange spændende hold."

Brandkadet i Ungdomsskolen Kolding

AF MICHAEL CHRISTENSEN

afdelingsleder, Ungdomsskolen Kolding

"Jeg vil gerne lære at slukke småbrande og udfordre mig selv fysisk."

"For at prøve grænser af."

"Jeg håber det kan hjælpe mig psykisk."

"Jeg vil lære at hjælpe mennesker i nød og komme i kontakt med danskere."

"For at gøre en forskel. Jeg vil gerne være ambulanceredder."

"Jeg vil gerne lære at handle rigtigt i pressede situationer og se hvor min egen grænse går."

"For at prøve noget nyt."

"For at få nye venskaber."

Udsagnene er mange fra de unge, når de starter på Brandkadet-holdet. Trekantbrand og Ungdomsskolen Kolding er fælles om at uddanne brandkadetter i Kolding. På hvert hold slår vi dørene op for 12 unge, som i fællesskab får mulighed for at snuse til livet på en brandstation og følge brandmændenes hverdag. De unge får en brandfaglig uddannelse og træner i brandmandsmæssige færdigheder og kompetencer.

De unge rekrutteres i et samarbejde mellem talentudviklerne, UU-Kolding, AKT lærerne på de enkelte skoler og ungdomsskolen. Et brandkadehold består af seks unge der har forskellige udfordringer, og seks unge der vurderes at kunne foregå med et godt eksempel.

Målet på holdet er at give de unge succes som brandkadet, så de udvikler sig personligt og socialt, og giver dem øget lyst til skole og uddannelse. Målet er også at motivere og kvalificere de unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller kunne fastholde et job. De unge gennemgår et uddannelsesforløb på ca. 3 måneder, som afholdes på brandstationen. Der indgår også 2 overnatninger, hvor der er fokus på teambuilding. Undervisningen foregår om aftenen i de unges fritid.

"Midtvejs i undervisningsforløbet tager vi de unge til side i løbet af aftenen – enkeltvis. Og får en snak med dem om, hvordan de synes det går", fortæller tovholder på brandkadet-holdet Heidi Adsbøl. "De unge bliver også spurgt helt konkret om, hvordan de synes det går på holdet og med undervisningen. De bliver spurgt om, de kan se eller mærke en forskel hos dem selv fra de startede og frem til nu."

Forældre og lærerne på de unges skoler bliver også løbende spurgt ind til de unges udbytte af deltagelsen på brandkadet holdet. Her bidrager forældrene også med deres oplevelser:

"Vi oplever et barn som tager mere ansvar herhjemme."

"Er blevet mere selvsikker og tror mere på sig selv."

"Kaster sig oftere ud i tingene – ikke så bange for at fejle længere."

"Fantastisk forløb han har været igennem. Nu tør han stille sig op foran andre. Før krøb han i et musehul."

De unge lærer at klare pressede situationer. De lærer, hvordan man forebygger brande, slukker brande, hjælpe mennesker i nødsituationer og give førstehjælp. De bliver også bedre til at tage ansvar og får mod til selvstændigt at løse opgaver. Desuden lærer de at bidrage til et forpligtende fællesskab. Og endelig får de et kig ind i en praktisk virkelighed på en del af arbejdsmarkedet, hvor vi mangler varme hænder pt. og således et mere kvalificeret grundlag at træffe uddannelsesvej på.

Slutevalueringen fra de unge taler et klart sprog:

"Jeg er blevet mere udadvendt. Har fået flere venner."

"Har fundet ud af, at jeg faktisk er god til noget".

"Det er blevet nemmere for mig i skolen."

"Vil bruge mine evner til at samarbejde, f.eks. når jeg er i skolen."

"Jeg vil gerne være ambulanceredder, så jeg vil bruge det jeg har lært her og mit bevis, til at komme ind i den verden."

"Jeg lærer bare mere på ungdomsskolens matematikhold og engelskhold. Ungdomsskolen er bare fedt. Jeg elsker den hjælp, man får her. Lærerne er helt vildt åbne og venlige."

"Jeg har lært meget på computerspiludvikling. Både om koder og design af spil. Jeg har også fået nye venner. Underviseren er mere som en ven end en lærer."

Fritidsundervisningen i tal

Skoleåret 2018/19

Der var **205.071** deltagere
(holdelever) i fritidsundervisningen

50/50

... var fordelingen af drenge og piger

Over **30.000**
unge gik på mere end ét hold

En stigning på **10.786**
deltagere siden skoleåret før

223.100

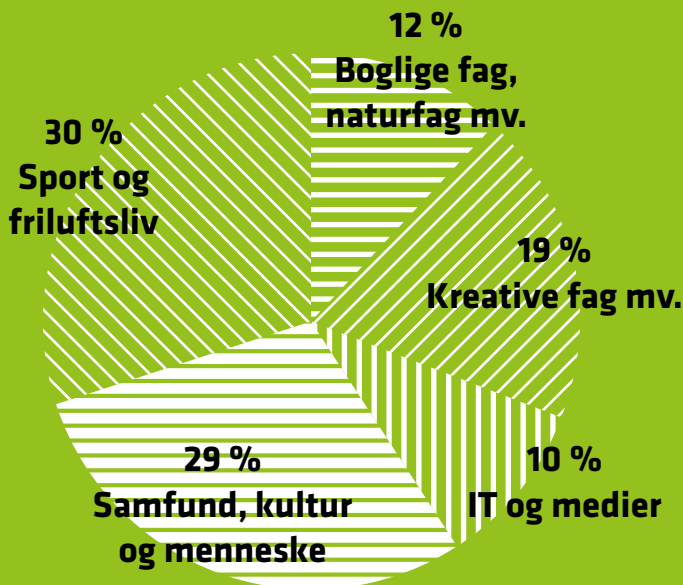
... så mange undervisningstimer
er der blevet brugt

22 timer

i gennemsnit pr. hold/aktivitet*

*Nogle hold afvikles fx som et event over en weekend

10.139

... var det samlede antal hold i
ungdomsskolerne. Det er en lille
stigning i forhold til sidst år

"Underviseren lader os komme med forslag til, hvad vi kan lave, i stedet for det kun er læreren der bestemmer direkte, hvad man skal lave."

Stærkt fællesskab rundt symaskinerne

AF MIE GREVE OG HANNE TJESSEM

Hhv. antropolog og viceungdomsskoleleder, Høje-Taastrup Ungdomsskole

”Da jeg startede, havde jeg ca. 0 venner, men så fik jeg venner, da jeg startede her. Og nu har jeg mange venner, fordi jeg er både blevet en del af det lille *fællesskab på holdet og det store Cosplay-fællesskab, fordi vi tager til conventions og møder andre*” fortæller Mira. ”Vildt, når man tænker på, hvor *asociale vi egentlig er og hvor mange venner vi faktisk har fået her*” supplerer Amanda. ”*Fordi vi laver kostumer!*” griner Klara.

Det er aften på Cosplayholdet i Høje-Taastrup Ungdomsskole. Det store undervisnings- og sylokale summer af snak, mens de unge er ved at gå i gang med hver deres projekter. De myldrer frem og tilbage mellem borde og symaskiner eller fordyber sig i en syopgave. En håndfuld af de unge sidder sammen ved et bord og snakker intenst om fanfiction, en af dem råber drillende efter en anden gennem lokalet, de smiler og griner til hinanden. Efter noget tid bryder de op, fordi deres syprojekter kræver tid ved symaskinen eller hjælp fra en underviser. To piger bliver siddende tilbage og snakker, mens de piller lidt ved stof og sakse på bordet foran sig. Underviseren kommer hen til dem og spørger med et smil: ”Skal I ikke i gang med at sy?”. Den ene pige trækker på skuldrene og forklarer, at hun har haft en virkelig hård uge, hun er deprimeret, og hun vil bare gerne lige sidde og snakke lidt. Underviseren nikker: ”Så du vil bare gerne være her sammen med os i dag? Det er helt i orden”. En af de andre unge påkalder sig underviserens opmærksomhed, og de to piger forsætter deres snak. De fortæller personlige detaljer om dem selv, deres hverdag i skolen og derhjemme og svarer med forståelse for hinanden. Som tiden går støder flere unge til og fra samtalen, der bevæger sig over i emner som manga, anime, gaming, bestemte musikgenrer – noget, de udveksler viden om og deler en stærk interesse i.

Cosplay er et af de nyere og smalle interesseområder, som ungdomsskolerne faciliterer fællesskaber omkring. Ordet Cosplay er en sammenrækning af ordene Costume og Play, og det går kort fortalt ud på, at man vælger en kendt figur fra fiktionens verden, f.eks. fra manga, anime eller computerspil, og laver et kostume, så man kan klæde sig ud og prøve "at være" denne figur. Et Cosplayhold handler derfor lige meget om identitetsleg og selvudforskning som kostumesyning og asiatisk kultur.

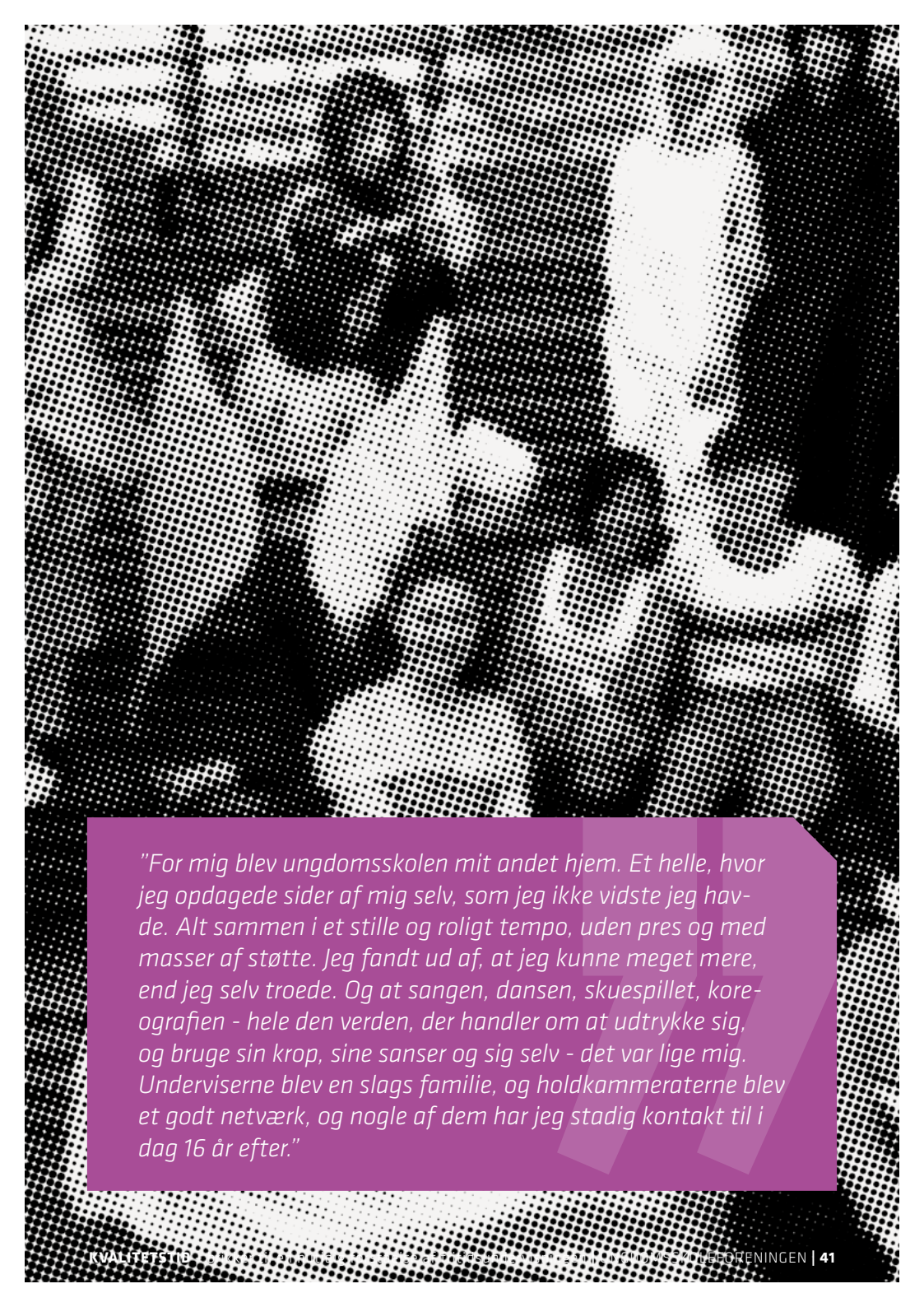
Da vi på skolebesøg præsenterede Cosplayholdet, var der på næsten hver skole 1-2-3 par øjne, der lyste op. Tilbuddet ramte et tørt sted blandt unge, der i forvejen kendte til og var interesserede i Cosplay. Flere fortæller, at de har mange venner med samme interesse på internettet, men at de har sværere ved at finde ligesindede unge i andre sociale arenaer i deres liv såsom skolen. En del af dem oplever at blive dømt eller smådrillet i skolen på grund af deres interesser. Enkelte fortæller, at de har meget få eller ingen venner i skolen eller "slet ikke snakker med dem fra klassen", men at de nu har fået venner på holdet. Dette er derfor et godt eksempel på, hvordan ungdomsskolen kan imødekomme smalle interesser og samle unge på tværs af kommunen i nye, interessebaserede fællesskaber.

"Må vi ikke nok flytte ind på ungdomsskolen? Endelig har vi mødt nogen som os selv – det er mine nye bedste venner!" Allerede efter første gang stod tre piger, der aldrig havde mødt hinanden før, og krammede hinanden og ønskede at bo på ungdomsskolen. Ungdomsskolen er attraktiv for disse brugere, fordi deres interesser sjældent eller aldrig udbydes som aktiviteter eller fællesskab i andre fritidstilbud eller i folkeskolen. Deres interesse er også deres vej til venner og et socialt netværk: *"Ingen af os havde andre venner, bortset fra to der kendte hinanden fra skolen. Altså skolen-skolen, folkeskolen – yeay, min yndlings"* fortæller Klara med ironi i slutningen af sætningen.

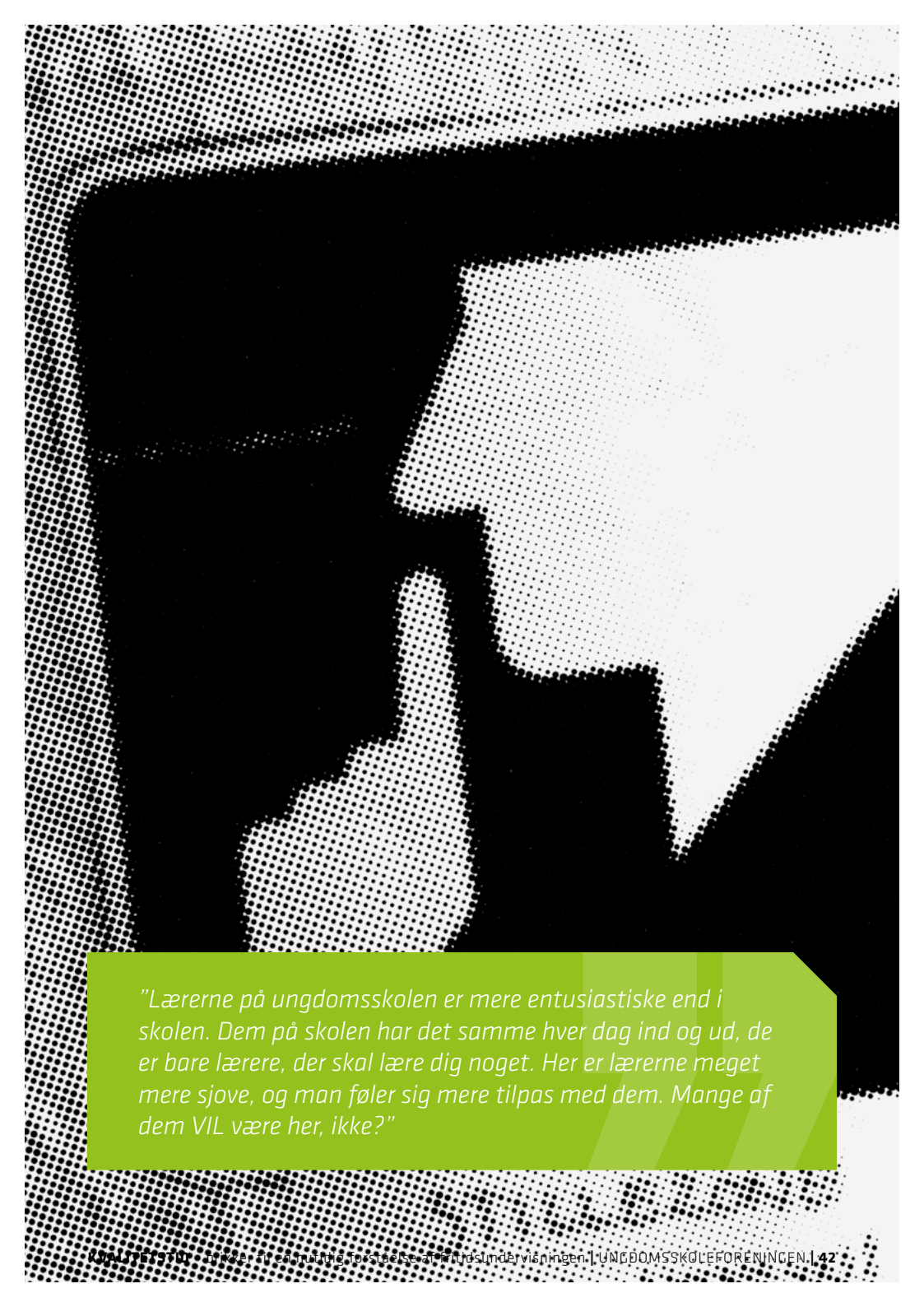
"Jeg føler at jeg kender flere nu. Første gang jeg kom, var det bare sådan "åh, jeg kender ikke nogen (...) tør jeg at gå hen til dem"-agtigt, men nu er det bare sådan "venner!"" griner Amanda.

"Det er godt at man har et fast tidspunkt, vi møder hinanden hver uge. For andre venner ser man ikke så tit", fortæller Amanda. *"Det giver et sted, hvor man er her en gang om ugen og får set hinanden". "Vi vil egentlig gerne bo her – vi prøver at få ungdomsskolen til at lave en campingvogn, så vi kan sove her!"* griner Mira.

"Jeg har fået mange venner i et fællesskab, der er meget anderledes end det på skolen."

"For mig blev ungdomsskolen mit andet hjem. Et helle, hvor jeg opdagede sider af mig selv, som jeg ikke vidste jeg havde. Alt sammen i et stille og roligt tempo, uden pres og med masser af støtte. Jeg fandt ud af, at jeg kunne meget mere, end jeg selv troede. Og at sangen, dansen, skuespillet, koreografien - hele den verden, der handler om at udtrykke sig, og bruge sin krop, sine sanser og sig selv - det var lige mig. Underviserne blev en slags familie, og holdkammeraterne blev et godt netværk, og nogle af dem har jeg stadig kontakt til i dag 16 år efter."

"Lærerne på ungdomsskolen er mere entusiastiske end i skolen. Dem på skolen har det samme hver dag ind og ud, de er bare lærere, der skal lære dig noget. Her er lærerne meget mere sjove, og man føler sig mere tilpas med dem. Mange af dem VIL være her, ikke?"

Sammen bliver vi stærkere - Træneruddannelse i København

AF SIGNE HARE OLSEN

kommunikationsmedarbejder, Københavns Kommunes Ungdomsskole

Københavns Kommunes Ungdomsskole har de senere år tilbudt med en ny type uddannelse, hvor unge bliver uddannet til at varetage og lede idrætsaktiviteter. Uddannelsen er skabt i samarbejde med lokale foreninger og klubber.

Det er onsdag eftermiddag på Nørrebro. I en idrætshal er 18 unge parate til at vise, hvad de har lært seneste måneder. I løbet af de næste par timer skal de facilitere en række øvelser og aktiviteter for de fremmødte børn og voksne. Det er en del af deres eksamen, hvor de skal vise, at de kan mestre den gode modtagelse, at har den rigtige viden om anatomi og fysiologi - og ikke mindst - at de kan undervise i en idrætsaktivitet.

I løbet af efteråret har de 18 unge deltaget i en træneruddannelse faciliteret af Københavns Kommunes Ungdomsskole, Idrætsprojektet og idrætsforeninger. Formålet har været at klæde de unge på til at igangsætte og lede idrætsaktiviteter, så de kan søge job som f.eks. assistenttræner eller hjælpeinstruktør i lokale sportsforeninger og klubber. Ifølge Alberte Aamand, der er projektleder for træneruddannelsen, er det med til at understøtte et af ungdomsskolens højeste formål:

”Som ungdomsskole skal vi hjælpe de unge på vej til at tage del i samfundslivet som aktive

medborgere. Vi skal understøtte, at de tilvælger aktiviteter og deltager i foreningslivet og lokalsamfundet”, siger hun og tilføjer, at foreningerne kan bidrage med en anden tilgang til dette arbejde.

Møder på tværs

Ud over at give de unge trænerkompetencer indenfor idræt og idrætsaktiviteter, har der også været en række konkrete målsætninger med den uddannelse, som de unge i dag skal til eksamen i:

- At give de unge pædagogiske-, sociale-, idræts- og faciliteringskompetencer, som kommer dem til gavn i fx frivilligt arbejde i foreningerne, rollemodelprogrammer og fritidsjob.
- Vise gruppen af unge værdien af foreningsliv, fritidsjob og frivilligt arbejde samt hjælpe dem på vej mod dette.
- Få de unge til at tage medansvar i forhold til projekter og tilbud til andre unge i deres lokalområder.

Det har desuden været et mål for projektet, at uddannelsen samler unge fra forskellige socioøkonomiske lag og bydele i København. Her har især samarbejdet med de boligsociale helhedsplaner ifølge Alberte Aamand været af stor betydning.

”De unge, der selv opsøger ungdomsskolens tilbud, er typisk unge fra ressourcestærke familier. Der er en lang række unge, vi ikke ville nå, hvis det ikke var for vores samarbejdspartnere i helhedsplanerne”, siger hun.

”Det bedste var fællesskabet”

Og det er tilsyneladende lykkedes ret godt. Alle Københavns fem lokalområder er nemlig repræsenteret i de 18 unge, der i dag springer ud som hjælpetrænere i Nørrebrohallen. Og også de unge selv lægger stor vægt på, at de har mødt nogle andre end dem, de møder i hverdagen, på forløbet:

”Det har været en stor oplevelse med anderledes folk, end jeg er vant til. Sådan mere åbne og nemme at snakke med”, fortæller en af deltagerne, og bliver bakket op af sin kammerat:

”Det har nok været fællesskabet, der har været det allerbedste ved uddannelsen.”

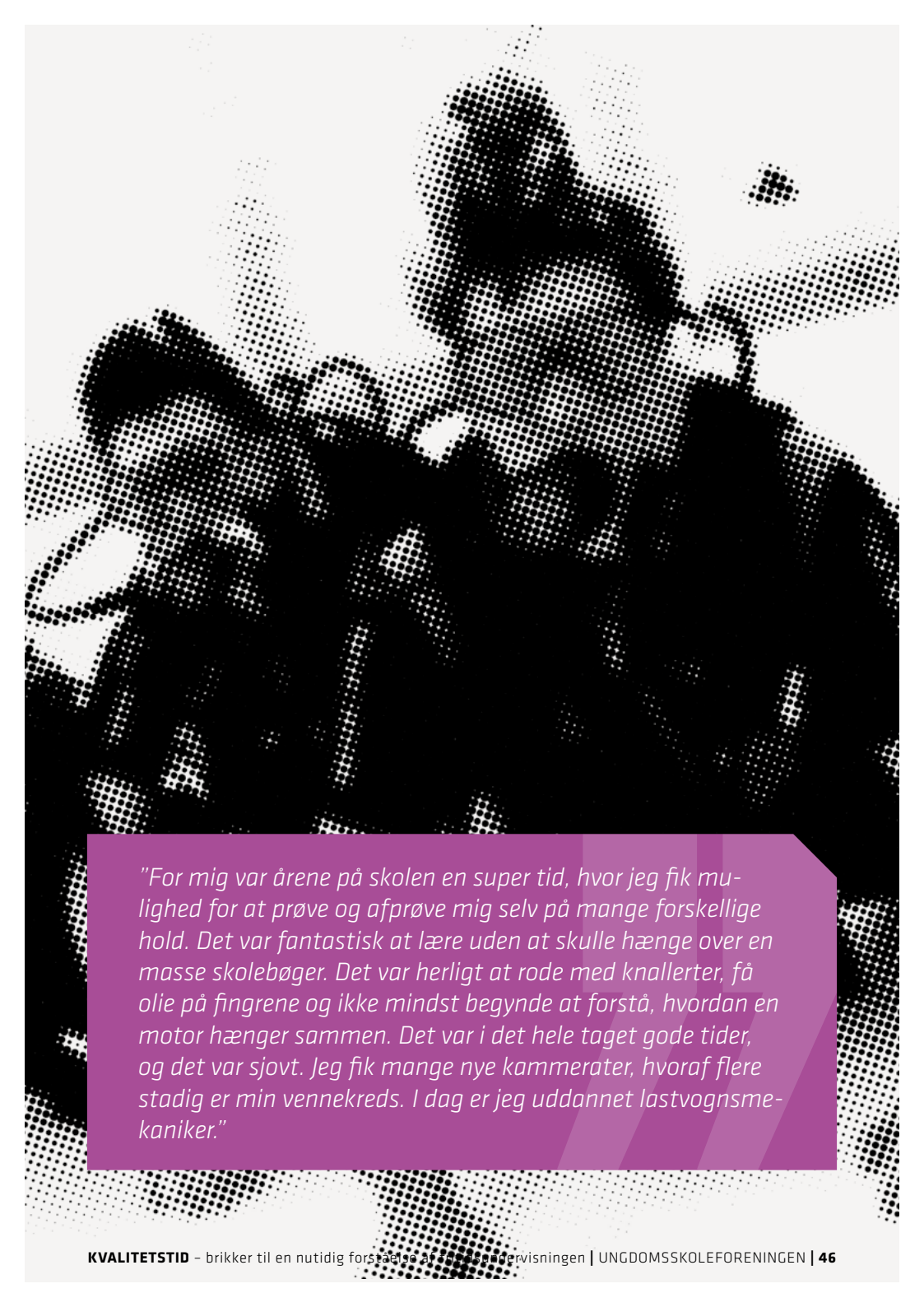
De fortæller derudover, at de har fået mere tiltro til dem selv, er blevet mere ansvarlige og har fået en bedre forståelse for fællesskabet. Og selvom de ikke selv direkte oversætter det de har lært til et øget kendskab til foreningslivet, fortæller flere af dem, at de vil bruge uddannelsen som et springbræt til at blive træner i deres lokale klubber.

Og det er ifølge Alberte Aamand dét, der er succeskriteriet for uddannelsen og ungdomsskolens samarbejder i det hele taget:

"Vores primære mål er, at de initiativer vi sætter i gang, også har et liv efterfølgende i lokalområderne. Vi kan være et bindeled for de unge og lokalsamfundet, men vi kan ikke holde dem i hånden hele vejen", afslutter hun.

"Jeg er blevet meget bedre til CS:GO, fordi vi har lært meget om strategi og samarbejde. Det sjoveste var vores tur til Aarhus, hvor vi skulle spille finale mod nogle vi havde spillet online turnering med."

"For mig var årene på skolen en super tid, hvor jeg fik mulighed for at prøve og afprøve mig selv på mange forskellige hold. Det var fantastisk at lære uden at skulle hænge over en masse skolebøger. Det var herligt at rode med knallerter, få olie på fingrene og ikke mindst begynde at forstå, hvordan en motor hænger sammen. Det var i det hele taget gode tider, og det var sjovt. Jeg fik mange nye kammerater, hvoraf flere stadig er min vennekreds. I dag er jeg uddannet lastvognsmekaniker."

Vidste du, at i fritidsundervisning...

- er der plads til alle unge, og alle kan lykkes med noget
- er der aktiviteter for den enkelte, for de meget få og for de rigtig mange unge
- er der plads til niche, nørderi og fordybelse
- er der både tilbud om talentudvikling og tilbud til unge med særlige behov
- er der fokus på faglig kvalitet og undervisningen, som både er seriøs og professionel
- værdsættes også værdier, der kan være vanskelige at måle på
- udvikler unge en masse forskellige kompetencer på forskellige niveauer, som gør dem livsduelige og parate til endnu mere læring
- er undervisningen ofte uden egenbetaling
- er der kort vej fra idé til handling, og tilbud kan hurtigt etableres
- kan nogle af de kommunale børn- og ungeindsatser varetages
- kan der etableres samarbejdsaftaler med både lokale foreninger og virksomheder
- er der en bred lovgivning, der giver kommunalbestyrelsen meget fleksible rammer ift. ungdomsskolens aktiviteter i fritidsundervisningen

Kilde: Udsagnene er uddrag og sammenskriv fra en inspirationsdag (i foråret 2019) med medarbejdere fra ungdomsskoler fra hele landet.

"Det er meget afslappet at være her, vi er ikke sådan 'åh nej, vi skal være perfekte'; vi kan godt bare slappe af og komme til at lave fejl og sådan i undervisningen."

Ungdomsskoleforeningen

ung

Lumbyvej 19 D, 5000 Odense C

Tlf. 66 149 149

ung@ungdomsskoleforeningen.dk

www.ungdomsskoleforeningen.dk